

Aan: Tweede Kamer der Staten-Generaal t.a.v. vaste commissie Infrastructuur en Waterstaat
Van: Ciska Scheidel, Directeur Publieke Gezondheid, GGD Kennemerland
Datum: 11 april 2025
Betreft: Rondetafelgesprek over het methodisch kader voor de gezondheidseffectrapportage (GER)

Als GGD zetten we ons iedere dag in om de gezondheid van inwoners uit de regio te beschermen, te bewaken en te bevorderen. Dat doen we onder meer door te adviseren over kansen en risico's die de leefomgeving biedt voor een goede gezondheid. Voor de IJmond weten we dat hier grote uitdagingen liggen. Inwoners van de IJmond wonen in een hoog milieubelast gebied door industrie, (snel)wegen en scheepvaart. Omwonenden van het Tata steel terrein ervaren hinder door stof, geur en geluid afkomstig van de industrie en zijn bezorgd over hun gezondheid. Het is belangrijk om deze zorgen, hinder en andere gezondheidseffecten serieus mee te wegen in besluitvorming onder meer rondom de maatwerkafspraken.

Maatwerkafspraken

Voor de verduurzamingsplannen van Tata Steel worden maatwerkafspraken gemaakt om hiermee bovenwettelijke gezondheidsverbetering te realiseren. Een gezondheidseffectrapportage (GER) kan een hulpmiddel zijn, omdat het inzicht geeft in gezondheidseffecten. Het is aan de politiek de inzichten in gezondheidseffecten te wegen in besluitvorming ten opzichte van andere belangen. Als GGD Kennemerland bepleiten wij het transparant en volwaardig meewegen van gezondheid in besluitvorming rondom de maatwerkafspraken, omdat dit een manier is om de gezondheid van de omwonenden duurzaam te verbeteren. Dit is de reden dat de GGD Kennemerland bereid is bij te dragen aan het uitvoeren van de GER-TSN. Daarbij stellen we wel de volgende drie randvoorwaarden die ook van belang zijn voor toekomstig gebruik van een GER.

1. Toegevoegde waarde – de GER-TSN meewegen in besluitvorming

De GER-TSN moet een duidelijke plaats krijgen in de besluitvorming. In het verleden is de gezondheid van omwonenden van Tata Steel te veel onderbelicht gebleven, zo staat ook in het eerste advies van de Expertgroep IJmond. Door middel van de GER-TSN kunnen de effecten op gezondheid inzichtelijk worden gemaakt. Deze effecten moeten vervolgens meegewogen worden in de besluitvorming. Hiervoor is het noodzakelijk dat de GER juridisch geborgd wordt in het besluitvormingsproces.

2. Betrouwbare inzichten

Voordat gestart kan worden met de effectanalyses als onderdeel van de GER-TSN moet de benodigde data beschikbaar en geverifieerd zijn.

De GER-TSN moet een betrouwbare inschatting geven van de gezondheidseffecten die de verduurzaming van Tata Steel over de tijd met zich mee brengt. Betrouwbare inzichten zijn alleen mogelijk als de GER-TSN wordt gebaseerd op data die gecontroleerd is door het bevoegd gezag. Ook vanwege het vertrouwen dat bewoners en andere stakeholders moeten hebben in de GER-TSN is het belangrijk niet met data te werken waarvan de kwaliteit niet door derden is beoordeeld en geverifieerd. Deze voorwaarde heeft mogelijk invloed op het tijdspad van de maatwerkafspraken.

3. Betrekken omwonenden

Bij het uitvoeren van de GER-TSN moeten omwonenden worden betrokken.

Wij vinden het belangrijk dat omwonenden vanaf het begin betrokken worden bij de GER-TSN door hen een rol te geven in het proces en hen te consulteren bij keuzes die gemaakt worden bij het uitvoeren van de GER-TSN. De keuzes die gemaakt worden dienen gedegen en herkenbaar te zijn voor omwonenden. Tenslotte zijn omwonenden de experts doordat zij continu ervaren hoe het is om nabij een staalfabriek te wonen.

Proces totstandkoming GER-TSN

Voor een gedetailleerde planning van het uitvoeren van de GER-TSN is het nu nog te vroeg. We beseffen dat bovenstaande drie randvoorwaarden invloed hebben op het tijdspad van de GER-TSN en op het proces van de maatwerkafspraken. Voordat gestart kan worden met de effectanalyses moet de benodigde data beschikbaar en geverifieerd zijn. Wel kan er eerder gestart worden met de voorbereiding voor het opstellen van de GER-TSN, zoals fase 1 en fase 2 van het methodisch kader dat is opgesteld door het RIVM. In deze fasen worden de voorwaarden bepaald om vervolgens bij het beschikbaar komen van geverifieerde data, de effectanalyses uit te voeren.

GGD Kennemerland is bereid om, in opdracht van I&W, als gezondheidsexpert in de regio een bijdrage te leveren aan het uitvoeren van de GER-TSN, in samenwerking met het RIVM en andere partijen.

Ook is het belangrijk dat we leren van deze GER-TSN, omdat dit instrument in de toekomst gebruikt kan gaan worden voor andere vergunningverlening trajecten. De eerdergenoemde randvoorwaarden voor het uitvoeren van een GER moeten daarom goed ingericht worden, te weten de juridische borging van de GER, het gebruik van geverifieerde data en het betrekken van inwoners. Als we dat nu goed inrichten, dan hebben inwoners daar in de toekomst profijt van.

Conclusie

GGD Kennemerland levert graag een bijdrage aan het uitvoeren van de GER-TSN onder de voorwaarde dat inwoners een duidelijke rol hebben in het proces, de GER-TSN betrouwbare inzichten geeft en een duidelijke plaats krijgt in de besluitvorming. Dan is dit dé kans om de gezondheid van de omwonenden van Tata Steel écht te verbeteren.